

Wskazówki dotyczące opracowywania koncepcji rozwoju**1. KWESTIE DEFINICYJNE, WYJAŚNIENIE POJĘĆ**

1.1. Niniejsze Wytyczne posługują się określeniami w rozumieniu Regulaminu tj. Regulaminu wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z planu rozwojowego w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) Inwestycja B2.2.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne Działanie B.1: Demonstracyjne projekty inwestycyjne realizowane przez społeczności energetyczne, zwanym dalej Regulaminem, do którego niniejsze Wytyczne stanowią załącznik.

1.2. Na potrzeby niniejszego dokumentu definiuje się dodatkowe pojęcia:

1.2.1. Koncepcja Rozwoju (KR) – dokument wymagany do dołączenia przez Podmiot Wnioskujący w wybranych działaniach lub poddziałaniach Inwestycji B2.2.2 określający informacje o klastrze energii, spółdzielni energetycznej lub obywatelskiej społeczności energetycznej OZE.

1.2.2. Plan inwestycji do współfinansowania z KPO wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym – załączniki do Koncepcji Rozwoju (powinny zostać sporządzone zgodnie ze wzorem podanym w Załączniku nr 14 (arkusz CZ II inwestycje oraz arkusz CZ III HRF), zwany dalej „Planem”.

1.2.3. Społeczność energetyczna (SE) – klaster energii, spółdzielnia energetyczna lub obywatelska społeczność energetyczna prowadząca działalność wyłącznie w zakresie odnawialnych źródeł energii (obywatelska społeczność energetyczna OZE), spełniające kryteria opisane w załączniku nr 2 do Regulaminu.

1.2.4. Opis innych działań – załącznik do Koncepcji Rozwoju stanowiący ogólny opis pozostałych działań planowanych do realizacji w ramach społeczności energetycznej pośrednio lub bezpośrednio powiązanych z działaniami wskazanymi w planie, o którym mowa w pkt. 1.2.2 (opis powinien zostać sporządzony zgodnie ze wzorem podanym w Załączniku nr 14 (arkusz CZ V opis innych działań), zwany dalej „Opisem innych działań”,

1.2.5. Inne skróty:

- EV – pojazd elektryczny;
- OSD – operator sieci dystrybucyjnej;
- OSDn – operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, którego sieć dystrybucyjna nie posiada bezpośredniego połączenia z siecią przesyłową OSP;
- PSE – Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Załącznik nr 7 do Regulaminu

2. CEL I ZAKRES DOKUMENTU

- 2.1. Celem niniejszego dokumentu (dalej jako „Wskazówki”) jest przedstawienie wymaganych elementów KR oraz sposobu ich oceny.
- 2.2. Niniejszy dokument będzie stanowił podstawowe wytyczne do oceny KR dołączanych do Wniosków.

3. ELEMENTY KONCEPCJI ROZWOJU

- 3.1. Poniższa tabela zawiera wymagane elementy KR oraz podstawowe wymagania wobec każdego z nich.

Tabela 1 Wymagane elementy Koncepcji Rozwoju

Lp	Elementy wymagane	Wymagania / pytania pomocnicze
1.	Diagnoza	1/ Czy informacje przedstawione w diagnozie w wystarczający sposób uzasadniają przewidywane działania przedinwestycyjne i inwestycyjne? 2/ Czy opracowano bilans energetyczny? 3/ Czy zostały spełnione wymagania określone w rozdziale 4. niniejszego dokumentu?
2.	Przewidywany model funkcjonowania SE	1/ Czy określono model funkcjonowania przynajmniej w perspektywie 2030 r.? 2/ Czy przewidywany model funkcjonowania jest możliwy do realizacji w obecnych lub przewidywanych w najbliższym czasie uwarunkowaniach prawno-rynkowych? 3/ Czy informacje przedstawione w przewidywanym modelu funkcjonowania w wystarczający sposób uzasadniają przewidywane działania przedinwestycyjne i inwestycyjne? 4/ Czy określono cele SE przynajmniej w najbliższej perspektywie (np. na rok 2030), w tym w wymiarze energetyczno-środowiskowym? 5/ Czy zostały spełnione wymagania określone w rozdziale 5. niniejszego dokumentu?
3.	Plan i Opis innych działań	1/ Czy Plan i Opis innych działań wynika z przeprowadzonej diagnozy i czy jest z nią spójny? 2/ Czy Plan i Opis innych działań jest spójny z przewidywanym modelem funkcjonowania SE? 3/ Czy Plan i Opis innych działań został przygotowany w podanej formie? 4/ Czy zostały spełnione wymagania określone w rozdziałach 6-7 niniejszego dokumentu?

- 3.2. W dalszej części zostały opisane pozostałe wymagania i wskazówki dla poszczególnych elementów KR. Należy również wziąć pod uwagę, że poniższe wymagania i wskazówki należy dostosować do typu SE tj. klastra energii, spółdzielni energetycznej lub obywatelskiej społeczności energetycznej OZE.
- 3.3. Co więcej, informacje i dane w KR, w tym te, które zostały określone w tym dokumencie jako fakultatywne, powinny być ściśle powiązane z wnioskowanym zakresem działań inwestycyjnych wskazanych w Planie oraz zakresem działalności danej SE. W związku z tym nie należy w koncepcji umieszczać nadmiarowych i zbędnych informacji niezwiązanych bezpośrednio z działalnością danej SE i wnioskowanym zakresem dofinansowania.

4. DIAGNOZA

- 4.1. Podjęcie decyzji co do zakresu działań do realizacji i kierunków rozwoju SE wymaga właściwej diagnozy posiadanych zasobów przez członków SE.
- 4.2. Diagnoza przedstawia w skwantyfikowanej formie stan zastany, identyfikuje istniejące problemy i stanowi niezbędny punkt wyjścia do dalszych analiz. Informacje zawarte w diagnozie powinny stanowić zbiór wystarczający do określenia docelowego lub pośredniego modelu funkcjonowania SE.
- 4.3. W trakcie sporządzania diagnozy w pierwszej kolejności należałoby posłużyć się, jeśli takowe istnieją, posiadanymi już analizami, studiami wykonalności, opracowaniami (np. strategiami rozwoju klastrów energii lub analizami stanowiącymi wkład do tych dokumentów), które, w zależności od tematyki i stopnia szczegółowości, mogą stanowić wkład w tworzoną koncepcję lub stać się zintegrowanym jej załącznikiem. Przykładem takich opracowań są: analizy techniczne lokalnego systemu energetycznego, analizy biznesowe, studia wykonalności

Załącznik nr **7** do Regulaminu
dotyczące np. nowych instalacji OZE itp. Wszystkie powyższe są niezbędne do określenia optymalnego modelu funkcjonowania SE oraz potencjalnych możliwości inwestycyjnych, w tym ich przygotowanie w oparciu o działania przedinwestycyjne.

4.4. Poniżej wskazano elementy diagnozy SE z dodatkowym wskazaniem czy dany zakres jest obligatoryjny:

Załącznik nr 7 do Regulaminu

4.4.1. Informacje ogólne (obligatoryjny):

- w tym spis podmiotów będących członkami SE, czas założenia, role w SE, obszar działania SE itp.

4.4.2. Szczegółowe informacje o systemie (obligatoryjny/fakultatywny – do decyzji w zależności od obecnego i przewidywanego modelu funkcjonowania SE, rodzaju SE czy rodzaju członków):

- informacje o systemie elektroenergetycznym, ciepłym, gazowym;
- sparytymizowana lista źródeł wytórczych scentralizowanych (ciepłownia, elektrociepłownia, lokalne kotłownie zasilające kilka budynków, etc.) i zdecentralizowanych (np. kotły na gaz, paliwo stałe, pompy ciepła, etc.) wraz z parametrami jednostek, rodzajem paliwa, sprawnością, emisyjnością, lokalizacją;
- identyfikacja interesariuszy w tym dostawców nośników energii;
- sparytymizowana lista punktów poboru energii (PPE) w tym lokalizacje, moce umowne/zamówione odbiorów dla energii elektrycznej oraz ciepłej zbiorczo dla wszystkich członków SE;
- sparytymizowana lista mikroinstalacji (kolektory słoneczne, instalacje PV, pompy ciepła, kotły na biomasę) oraz liczba i rodzaj funkcjonujących mechanizmów wsparcia (np. prosumenci energii odnawialnej);
- sparytymizowana lista instalacji OZE powyżej 50 kW;
- informacja o tym czy dostępne są profile zużycia energii elektrycznej oraz energii ciepłej w rozdzielczości wymaganej przez wybrany model biznesowy (np. 15 min, 1h, etc.). W samym dokumencie KR nie ma potrzeby zamieszczania danych w dużej rozdzielczości – wystarczą dane zaagregowane np. dane z faktur. W przypadku danych indywidualnych odbiorców wystarczające jest zestawienie zbiorcze dla poszczególnych taryf. Należy wskazać docelową metodę pozyskiwania danych w niezbędnej rozdzielczości np. poprzez system informatyczny;
- sparytymizowana lista magazynów ciepła i energii elektrycznej, w tym ich pojemność, moc oraz rodzaj wykorzystywanej energii;
- uwarunkowania środowiskowe pod kątem możliwości rozwoju infrastruktury energetycznej i pozyskania energii z OZE w tym analiza istniejących form ochrony przyrody;
- wyliczenia klimatyczno-środowiskowe wskazujące np. wartości stężeń zanieczyszczeń powietrza czy poziomy emisji gazów cieplarnianych;
- analiza warunków i potencjału rozwoju energetyki rozproszonej w tym OZE.

4.4.3. Bilans energetyczny (obligatoryjny):

- Bilans to zestawienie tabelaryczne zapotrzebowania wszystkich odbiorców energii oraz wytórców. Bilans określa także poziom dostaw energii spoza obszaru SE. Jest opracowany na podstawie powyższych informacji i dodatkowo zebranych danych.
- Rekomendowane jest budowanie bilansu w sposób systemowy w oparciu o dane z dedykowanych narzędzi monitoringowych lub ewentualnie w oparciu o arkusze kalkulacyjne.
- Bilans energetyczny powinien być oparty o najnowsze dane i może być przygotowany przy wykorzystaniu narzędzia opracowanego na zlecenie Ministerstwa Rozwoju i Technologii: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/bilans-energetyczny>.

Załącznik nr 7 do Regulaminu

4.4.4. Dodatkowe informacje (obligatoryjny/fakultatywny – do decyzji w zależności od obecnego i przewidywanego modelu funkcjonowania SE, rodzaju SE czy rodzaju członków):

- wolne moce przyłączeniowe (na danym obszarze SE publikowane przez OSD/PSE);
- liczba/typ/moc stacji ładowania samochodów EV, lokalizacja;
- kategoryzacja odbiorców na członków bezpośrednich i pośrednich, ich liczba;
- szacunkowe zmiany generacji i zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą oraz nośniki energii;
- emisyjność danych podmiotów (na bazie danych OSD, zużycia nośników energii itp.);
- analiza elastyczności członków SE w tym analiza możliwości poboru lub generacji w inny przedział czasowy;
- poziom termomodernizacji obiektów, identyfikacja działań już przeprowadzonych w zakresie termomodernizacji;
- dane z mierników jakości powietrza.

4.4.5. Identyfikacja głównych problemów (obligatoryjny):

- na bazie powyższych informacji, w tym bilansu, należy zidentyfikować kluczowe wyzwania/problemy. Należy zidentyfikować kluczowe problemy na poziomie funkcjonowania całej SE i jej otoczenia oraz te, z którymi mierzą się podmioty zrzeszone w ramach SE np.: związane z uwarunkowaniami formalno-prawnymi, organizacyjnymi, środowiskowymi, wzrostem cen paliw i energii, bezpieczeństwem dostaw energii, dużym uzależnieniem od dostaw energii od zewnętrznych dostawców etc.

5. PRZEWIDYWANY MODEL FUNKCJONOWANIA SE

5.1. Model funkcjonowania SE, w tym w ujęciu ekonomicznym (biznesowym), organizacyjnym i technicznym jest kluczowym aspektem KR. Identyfikuje on źródła przychodu dla SE oraz potwierdza zasadność ekonomiczną całości przedsięwzięcia. W modelu należy zidentyfikować realizowaną funkcję celu (np. maksymalizacja zysku, minimalizacja kosztów pokrycia zapotrzebowania). Następnie należy przeprowadzić analizę optymalnych kosztowo inwestycji prowadzących do osiągnięcia założonego w modelu efektu. Przykładowo w celu realizacji danego modelu SE zamierza do 2025 wybudować 5MWp w instalacjach PV, 10 MW w farmach wiatrowych oraz biogazownię o mocy 1MW. Dodatkowo w 30% obiektów planowane jest przeprowadzenie działań termomodernizacyjnych zmniejszających zużycie energii cieplnej o 40%. Zamierzenia te powinny być doprecyzowane w Planie i ew. Opisie innych działań. W każdym z modeli należy wykonać analizę porównawczą pomiędzy stanem, w którym SE nie jest założona lub działa bez modelu oraz stanem, w którym taki model jest wdrożony. Model może składać się z kilku prostszych modeli.

5.2. Wskazany model powinien być powiązany z Planem i Opisem innych działań - odpowiednio dobrane inwestycje nakreślone w Planie lub Opisie innych działań powinny uzasadniać realność wdrożenia wybranego modelu. W celu zbudowania efektywnego modelu oraz Planu i Opisu innych działań rekomendowane jest wykorzystanie dedykowanych narzędzi analitycznych pozwalających ilościowo zweryfikować zasadność wskazywanych inwestycji.

5.3. Przykładowe modele biznesowe:

Załącznik nr 7 do Regulaminu

- 5.3.1.** Ograniczenie wyprowadzania mocy z klastra energii. Realizacja ograniczenia odbywa się poprzez takie bilansowanie techniczne w ramach klastra, które nie dopuszcza do przekroczenia parametrów na elementach krytycznych (np. przepływ mocy przez transformator). Ta strategia możliwa jest do wdrożenia tylko w przypadku dobrej współpracy z OSD, który byłby gotowy wydać warunki przyłączeniowe biorąc pod uwagę całość planowanych inwestycji w klastrze, a nie tylko pojedyncze obiekty. Taki model pozwala na instalację większej liczby lokalnych źródeł wytwórczych oraz wyprodukowanie większej ilości energii z tych źródeł.

Przykładową funkcją celu jest obniżenie kosztów dostarczenia energii do odbiorców oraz zwiększenie zysku lokalnych wytwórców poprzez np. stabilizację wskazanych parametrów na elementach krytycznych. Należy uprawdopodobnić wdrożenie tego modelu poprzez zainicjowanie rozmów z lokalnym OSD.

- 5.3.2.** Autokonsumpcja wyprodukowanej energii w ramach klastra energii (bilansowanie techniczne). W ramach tego modelu zakontraktowane lokalne jednostki wytwórcze dostarczają energię do odbiorców w klastrze po cenie niższej niż rynkowa. Prawdopodobnie w przyszłości ten model może mieć dodatkowe źródło przychodu związane z obniżeniem opłat dystrybucyjnych dla energii bilansowanej w ramach klastra. W rezultacie pojawia się oszczędność po stronie odbiorców, która na mocy umowy klastra może być rozdyskrebowana w uzgodnionych proporcjach pomiędzy wytwórców i odbiorców.

Handlowo transakcje mogą być zawierane: a) bezpośrednio pomiędzy wytwórcą i odbiorcą lub b) pomiędzy spółką obrotu a wytwórcą/odbiorcą. W wariantcie „a”, pomimo bezpośredniej relacji handlowej pomiędzy wytwórcą i odbiorcą, spółka obrotu jest także potrzebna w celu „dobilansowania” uczestników klastra. Dobilansowanie może polegać np. na zakupie/sprzedaży energii z rynku bilansującego w przypadku niedoboru energii lub jej nadwyżki. W celu obniżenia kosztów bilansowania możliwe jest rozważenie przez członków klastra powołania własnej spółki obrotu z ograniczoną terytorialnie koncesją.

Funkcją celu jest np. maksymalizacja autokonsumpcji, minimalizacja kosztów pokrycia zapotrzebowania, etc.

- 5.3.3.** Sezonowa maksymalizacja wykorzystania energii z lokalnych źródeł. Model oparty na maksymalizacji wykorzystania energii wyprodukowanej w ramach klastra ze źródeł OZE o małej dyspozycyjności. Zakłada się bilansowanie zapotrzebowania na energię z energią produkowaną z farm wiatrowych i fotowoltaicznych, których produkcja jest zależna od warunków pogodowych.

W celu wdrożenia tego modelu: a) powinny zostać wdrożone narzędzia do bilansowania energii, b) należy przeprowadzić analizę w zakresie mocy i typów magazynów energii (tak by zmagazynować odpowiednią ilość energii w celu jej wykorzystania w późniejszym czasie przez członków klastra), c) wymaga to również wdrożenia systemu IT do zarządzania źródłami wytwórczymi, magazynem energii i wskazanymi źródłami odbioru.

Funkcją celu jest maksymalizacja wykorzystania lokalnie wyprodukowanej energii (minimalizacji ilości energii wprowadzanej do KSE), zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii dla członków klastra, maksymalizacja udziału wykorzystania energii z OZE, etc.

- 5.3.4.** Ustanowienie OSDn-a i bilansowanie techniczne na obszarze OSDn. Energia bilansowana technicznie w ramach jednego OSDn-a jest zazwyczaj obciążona mniejszymi (lub zerowymi) opłatami dystrybucyjnymi. Podmiotom działającym w ramach klastra opłaca się więc maksymalnie autokonsumować (bilansować technicznie) wytworzoną w ramach klastra energię. Model ten wymaga infrastruktury dystrybucyjnej będącej własnością członków klastra energii.

Załącznik nr 7 do Regulaminu

Funkcją celu jest np. maksymalizacja autokonsumpcji, minimalizacja kosztów pokrycia zapotrzebowania, etc.

- 5.3.5.** Udział w rynku mocy. Zasoby w klastrze takie jak jednostki wytwórcze, magazyny energii, aktywni odbiorcy oferują zmianę swoich punktów pracy na potrzeby rynku mocy. Rynek mocy jest kluczowym elementem bezpieczeństwa elektroenergetycznego kraju i jest obsługiwany przez PSE. W tym modelu biznesowym uczestnicy są wynagradzani zarówno za gotowość stałą opłatą roczną, jak i dodatkowo za każdą redukcję mocy.

Funkcją celu jest np. maksymalizacja zysku jednostek wytwórczych, magazynów, etc.

- 5.3.6.** Oferowanie usług na towarowy rynek energii, rynek bilansujący, rynki rezerw, rynki elastyczności. W tym modelu uczestnicy klastra działają rynkowo oferując swoje zasoby w skoordynowany sposób na potrzeby ww. rynków. Zasoby uczestników są agregowane i oferowane na jednym z już istniejących rynków (rynek towarowy, rynek bilansujący) lub na jednym z rynków będących w fazie wdrażania – rynek rezerw zgodnie z wytycznymi nowego rynku bilansującego powinien zacząć funkcjonować w 2022 roku (rezerwy aFRR, mFRR, RR). Funkcją celu jest np. maksymalizacja zysku jednostek wytwórczych, magazynów, etc.

- 5.3.7.** Ograniczenie smogu w obszarze działania SE. Model nastawiony na efekty środowiskowe. Należy skwantyfikować oczekiwane rezultaty środowiskowe np. redukcję PM_{2,5}, PM₁₀, CO₂, etc. Dodatkowo należy wskazać źródła pozyskania środków na inwestycje oraz ilościowy wpływ na ceny energii i przychody wytwórców.

6. PLAN INWESTYCJI DO WSPÓŁFINANSOWANIA Z KPO WRAZ Z HARMONOGRAMEM RZECZOWO-FINANSOWYM (PLAN)

- 6.1.** Głównym celem Planu jest wskazanie przewidywanych działań do objęcia finansowaniem Wnioskiem składanym przez Podmiot wnioskujący w Działaniu B.1 Inwestycji B2.2.2.
- 6.2.** Inwestycje muszą wynikać z diagnozy i przewidywanego modelu funkcjonowania SE.
- 6.3.** Plan należy przygotować w oparciu o wzór wskazany w ppkt. 1.2.2.

7. OPIS INNYCH DZIAŁAŃ

- 7.1.** Głównym celem Opisu innych działań jest wskazanie pozostałych przewidywanych działań, w tym działań związanych z innymi inwestycjami w ramach SE.
- 7.2.** Działania w tym opisie muszą wynikać z diagnozy, przewidywanego modelu funkcjonowania SE oraz Planu.
- 7.3.** Opis innych działań należy przygotować w oparciu o wzór wskazany w ppkt. 1.2.4.